

Kolankowski Ludwik

Data urodzenia: 1882

historyk, bibliotekarz, profesor, organizator i pierwszy rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, członek zwyczajny Towarzystwa Naukowego w Toruniu w l. 1946–1956.

Urodził się w Pniowie koło Nadwórnej na Pokuciu (ob. Ukraina) w rodzinie Karola, robotnika tartaczego, i Marii Jabłońskiej. Szkołę powszechną ukończył w Nadwórnej, a w l. 1894–1902 uczęszczał do gimnazjum w Stanisławowie. Po zdaniu matury w 1902 r. rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie im. Cesarza Franciszka I we Lwowie, które zamienił na historię. W l. 1905–1906 odbył praktykę jako wolontariusz w Bibliotece Uniwersytetu Lwowskiego. W 1906 r. uzyskał stopień doktora filozofii na podstawie rozprawy „Kandydatura Jana Albrechta Hohenzollerna na biskupstwo płockie w latach 1522–1523”, napisanej pod kierunkiem prof. Ludwika Finkla. W l. 1906–1929, z przerwami, był związany z Biblioteką Jagiellońską – początkowo jako praktykant, później jako bibliotekarz. W 1913 r. habilitował się na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie pracy „Zygmunt August, Wielki Książę Litewski do 1548” i uzyskał stanowisko docenta prywatnego. W l. 1908–1919 prowadził wykłady z historii Polski na Wyższych Kursach w Krakowie. Od 1918 r. związany z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, pełnił funkcje: dyrektora Departamentu Wschodniego, szefa Sekcji Litewsko-Białoruskiej oraz pełnomocnika ds. reorganizacji polskich placówek dyplomatycznych w Wiedniu i Moskwie (1921–1922). W 1919 r. został Generalnym Komisarzem Cywilnym Ziem Wschodnich i pełnomocnikiem Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego ds. organizacji Uniwersytetu w Wilnie. W 1924 r. powrócił do Biblioteki Jagiellońskiej, a w 1929 r. objął stanowisko dyrektora Biblioteki Ordynacji Zamoyskich w Warszawie. W tym samym roku otrzymał nominację Prezydenta RP na profesora zwyczajnego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, której nie przyjął. W 1931 r. został profesorem nadzwyczajnym i prowadził

wykłady zlecone na Wydziale Humanistycznym USB. W 1936 r. uzyskał tytuł profesora zwyczajnego historii Polski na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. W l. 1938–1939 pełnił mandat senatora RP oraz działał w strukturach Obozu Zjednoczenia Narodowego. Okres okupacji spędził w Warszawie, kierując Biblioteką Ordynacji Zamoyskich i współpracując z tajnym Uniwersytetem Ziem Zachodnich. W 1945 r. współorganizował Uniwersytet Łódzki, gdzie pełnił funkcję prorektora oraz – do 1946 r. – kierownika Katedry Historii Polski. W sierpniu 1945 r. został delegatem Ministra Oświaty ds. organizacji Uniwersytetu w Toruniu. Do początku 1946 r. udało mu się stworzyć czterowydziałową strukturę uczelni. Funkcję rektora UMK pełnił do 1948 r. W l. 1949–1955 kierował Biblioteką Uniwersytecką w Toruniu. Na UMK wypromował trzech doktorów i 10 magistrów. Jako historyk specjalizował się w dziejach Polski jagiellońskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Jego dorobek, choć niezbyt obszerny (około 50 prac), cechował się wysokim poziomem źródłoznawczym. Był członkiem Polskiej Akademii Umiejętności oraz wielu towarzystw naukowych, m.in. Towarzystwa Naukowego we Lwowie, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W l. 1937–1947 pełnił funkcję prezesa Polskiego Towarzystwa Historycznego. W 1948 r. senat UMK podjął uchwałę o nadaniu mu tytułu doktora honoris causa, którego nie zatwierdziły ówczesne władze państwowe. Jego imieniem nazwano jedną z toruńskich ulic, a sala posiedzeń Senatu UMK w Collegium Maius nosi jego imię od setnej rocznicy urodzin. Zmarł w Toruniu. Pochowany na Cmentarzu św. Jerzego w Toruniu.

Literatura:

1. Gieysztor A., *Ludwik Kolankowski*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 13, Wrocław 1967–1968, s. 289–292.
2. Górski K., *Ludwik Kolanowski – jako historyk*, [w:] *Z dziejów nauki polskiej*, red. A. Hutnikiewicz, L. Janiszewski, Warszawa-Poznań-Toruń 1975, s. 149–155.
3. Lechicka J., *Ludwik Kolankowski*, „Zapiski TNT”, 1956, t. 22, z. 1–2, s. 325–327.
4. Tomczak A., *Ludwik Kolankowski (1882–1956), historyk, pierwszy rektor UMK*, [w:] *Toruńscy twórcy nauki i kultury (1945–1985)*, red. M. Biskup, A. Giziński, Warszawa 1989, s. 137–145.
5. Tomczak A., *Kolankowski Ludwik (1882–1956), historyk, bibliotekarz, polityk, organizator i pierwszy rektor UMK*, [w:] *Toruński słownik biograficzny*, t. 1, red. K. Mikulski, Toruń 1998, s. 139–141.

Anna Supruniuk